

4:o) att, såvidt omständigheterna medgifva, tillfällen skola för de behöfvande beredas att erhålla sysselsättning och förtjenst vid allmänna arbetsföretag; samt

5:o) att omförmälda för undsättning vid missväxt eller felslagen skörd afsedda medel böra, i den mån de icke äro för anvisade utbetalningar erforderliga, till Riksgälds-kontoret öfverlemnas emot skyldighet för detta verk att det sålunda emottagna beloppet vid skeende requisition för dermed åsyftade ändamål Eders Kongl. Maj:t tillhandahålla.

Hvad sålunda blifvit beslutadt, får Riksdagen härmed i underdånighet anmäla och framhärda Riksdagen etc.

Stockholm den 12 Maj 1868.

N:o 56.

Uppläst och godkänd hos Första Kammaren den 11 Maj 1868.

— — — — — Andra Kammaren den 11 — —

Riksdagens underdåniga Skrifvelse, om förändring i Kongl. Förordningen angående handelsböcker och handelsräkningar den 4 Maj 1855.

(Lag-Utskottets Utlåtande N:o 13.)

S. A. K.

Hos Riksdagen hafva framställningar blifvit gjorda om upphäfvande af handelsboks vitsord mot andra än dem, som äro skyldiga att hålla bok öfver sin rörelse, och att Kongl. Förordningen den 4 Maj 1855 angående handelsböcker och handelsräkningar måtte i öfverensstämmelse härmed varda förändrad.

Stadgandet om handelsboks vitsord i ifrågavarande hänseende, vådligt för rörelse-idkarne sjelfva och för affärslifvet i allmänhet, verkar jemväl menligt såsom

bidragande till konsumtions-kreditens utsträckning. Det rådande kreditbruket tvingar affärs mannen att underkasta sig äfventyret af konsumenternas större eller mindre beredvillighet och förmåga att gälda hvad de redan längesedan förtärt eller förbrukat. Häraf uppkomma ofta förluster, och den punktlighet i afseende på likvider, som för affärlifvet är så nödvändig, kan icke påräknas.

Ehuru orsaken till dessa missförhållanden icke är att söka hos ifrågavarande lagstiftning allena, torde det dock icke kunna bestridas, att denna i väsendtlig mån bidragit dertill.

Men äfven med hänseende till en på rättvisa och billighet grundad bevisningstheori framställa sig särdeles viktiga skäl för upphäfvande af det genom 1855 års Kongl. Förordning handelsbok tillagda vitsord i tvister mot annan än köpman. Ty då full jemlikhet i förmåner och olägenheter eger rum i fråga om köpmän inbördes, enär i tvister emellan dessa svarandens handelsbok bevisar likar mycket som kärandens, är deremot förhållandet helt annorlunda i tvister emellan köpman och andra. Att i sednare fallet på förhand genom lag bestämma verkan af den bevisning, som i en rättstvist kan förebringas, samt gifva kraften af halft bevis åt en af käranden sjelf eller hans betjening gjord anteckning, eller tillåta kärande parten att edfästa rigtigheten af en sådan anteckning, men förvägra svaranden att göra en lika beskaffad motbevisning gällande, strider helt och hållet emot andan af vårt bevisnings-system.

Bibehållandet af de i Kongl. Förordningen den 4 Maj 1855 förekommande stadganden angående handelsboks vitsord i tvister emellan köpman inbördes kan icke anses stå i strid med upphäfvandet af bestämmelserna angående bokens vitsord mot icke-köpman.

Afskaffandet af sistnämnda bestämmelser beröfvar ingalunda handelsbok allt vitsord såsom bevisningsmedel i tvister emellan köpman och andra. Den ställes blott under lagens allmänna bevisningsreglor, utan att någon särskild förklaring derom är nödig, helst som i 17 Kapitlet 1 § Rättegångs-balken uttryckligen föreskrifves, att domaren skall, då någon företer skriftliga bevis att sin talan dermed styrka, noga pröfva deras beskaffenhet och rigtighet, så ock hvad vitsord och verkan de i saken ega.

Hvad sålunda blifvit anfördt synes, efter Riksdagens omdöme, innefatta fullt giltiga skäl för upphäfvande af det vitsord, som för närvarande är handelsbok tillagdt emot andra än köpman, och Riksdagen har, i anledning häraf, för sin del beslutat en författning af denna lydelse:

»Med upphäfvande af 20, 26 och 27 §§ i Kongl. Förordningen angående handelsböcker och handelsräkningar den 4 Maj 1855, samt med ändring af 12, 23 och 24 §§ i samma Förordning, stadgas, att sistnämnde trenne §§ erhålla följande förändrade lydelse:

12 §

Handelsböcker, som vederbörligen förda äro, kunna i handelstvister emellan köpmän inbördes såsom bevisningsmedel tjena, efter hvad derom här nedan sägs.

23 §

Räkning å varor, utborgade till köpman utan aftal om öppen kredit, skall, vid den påföljd 25 § utsätter, gäldenären bevisligen tillställas sednast inom tre månader efter utgången af det år, hvarunder det utborgade i handelsboken inskrefs, der ej annorlunda uttryckligen aftaladt är.

24 §

Är räkningen sådan gäldenär, som i nästföregående § sägs, vederbörligen tillställd, och har han ej inom tre månader, sedan han den emottog, bevisligen tillsagt fordringsegaren, att räkningen ej godkännes, eller ock till Rätten, hvarunder gäldenären lyder, klander derå instämt; vare då räkningen lika utnämningsgild som förfallett skuldebref. Har gäldenären genom sin påskrift räkningen godkänt; vare lag samma.

Denna Förordning skall vara gällande från och med den 1 Januari 1870 för de rättsförhållanden, som derefter nppkomma.

Riksdagen framhårdar etc.

Stockholm den 11 Maj 1868.